Тақризи

роҳбари илмӣ ба диссертатсияи Ғаюрова Рано Саидмуродовна дар мавзуи “Мукаммалгардонии истифодаи низомҳои гумрукӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон” , ки барои дарёфти дараҷаи илмии номзади илмҳои иқтисодӣ аз рӯйи ихтисоси 08.00.05 – Илмҳои иқтисодӣ (08.00.05.03 – Хизматрасонии нақлиётӣ ва гумрукӣ) пешниҳод шудааст

Ғаюрова Рано Саидмуродовна соли 2000 Донишгоҳи давлатии тиҷорати Тоҷикистонро аз рӯйи ихтисоси фаъолияти гумрукӣ хатм намудааст.

Солҳои 2004-2008 ҳамчун ассистенти кафедраи экспертизаи молҳо ва фаъолияти гумруки Донишгоҳи давлатии тиҷорати Тоҷикистон фаъолият намудааст. Аз соли 2008 то инҷониб ҳамчун муаллими калони кафедраи фаъолияти гумрукӣ фаъолият менамояд.

Аз соли 2009 унвонҷӯйи кафедраи фаъолияти гумруки Донишгоҳи давлатии тиҷорати Тоҷикистон аз рӯйи ихтисоси 08.00.05-Иқтисодиёти соҳаҳои хизматрасонӣ мебошад.

Рисолаи Ғаюрова Р.С. ба яке аз мавзуҳои муҳими ҳалли масъалаҳои иқтисодиёти Ҷумҳурии Тоҷикистон - мукаммалгардонии истифодаи низомҳои гумрукӣ бахшида шудааст.

Дар раванди рушди босуботи иқтисодиёти кишвар пешниҳоди хизматрасорасиниҳо, аз ҷумла хизматрасониҳои гумрукӣ ҷойи муҳимро ишғол менамоянд. Аз тарафи дигар, танзим, банақшагирӣ ва идораи хизматрасониҳою истифодаи низомҳои гумрукӣ вазифаҳои муҳимеро доир ба ҳимояи манфиатҳои миллӣ, таъмини амнияти иқтисодиёт, ғанӣ гардонидани буҷети давлатӣ месозанд.

Рушди фаъолияти гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар асоси дастгирӣ ва ҳимояи истеҳсолкунандагони ватанӣ, пешгирии воридоти ғайриқонунӣ ва таъмини рақобатпазирӣ дар қаламрави гумрукӣ, беҳдошти муносибати мутақибола бо дигар кишварҳо, риояи талаботи стандартҳои байналмилалӣ дар соҳаи гумрук дода шудааст ба роҳ монда мешавад. Баҳодиҳии вазъи муосири иқтисодӣ, омӯзиши нокифояи мушкилоти рушди механизми танзим, ҳавасмандгардонии рушди муносибатҳои байналмилалӣ бо назардошти пешниҳоди хизматрасониҳо ва истифодаи низомҳои гумрукӣ зарур шуморида шуда, гузаронидани таҳқиқоти муфассали мавзӯи интихобшударо тақозо менамояд. Аз ин рӯ аҳаммияти назариявӣ ва амалии диссертатсияи Ғаюрова Р.С. мубрам арзёбӣ мешавад.

Аз таҳлили рисола бар меояд, ки ба ақидаи мо натиҷаҳои асосии илмие, ки аз ҷониби муаллиф ба даст омадаанд ва барои ҳимоя пешниҳод карда мешаванд қисматҳои зеринро дар бар мегиранд:

- дар рисола моҳият ва нақши бозори хизматрасонии гумрукӣ дар сохтори иқтисодиёти кишвар муайян карда шуда, таснифи намудҳои ин хизматрасониҳо барои таъмини фаъолияти иқтисоди байналмилалӣ гузаронида шудааст. Вобаста ба ин, хизматрасониҳои гумрукӣ барои пешбурди амалиётҳои тиҷоратӣ ва логистикӣ, иҷрои талаботи қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон ва байналмилалӣ оид ба танзими давлатии фаъолияти иқтисоди байналмилалӣ, инчунин интихоб ва истифодаи низомҳои гумрукӣ дида баромада шудаанд;

-дар асоси таҳқиқ таҷрибаи ҷаҳонии рушди низоми идоракунии хизматрасониҳо ва истифодаи низомҳои гумрукӣ омӯхта шуда, истифодаи он дар раванди беҳтарсозии фаъолияти гумрукӣ дар Тоҷикистон асоснок карда шудааст. Инчунин, тафовут дар таркиби низомҳои гумрукӣ дар амалияи Федератсияи Россия, Тоҷикистон ва кишварҳои хориҷи дуру наздик мавриди тадқиқ қарор дода шудааст. Таҳлили таҷрибаи хориҷӣ имкон дод, ки равишҳо ва принсипҳои асосие, ки барои рушди системаи хизматрасонии давлатӣ ва истифодаи низомҳои гумрукӣ истифода мешаванд, муайян гардидаанд;

-ҷабҳаҳои консептуалии идоракунӣ ва истифодаи низомҳои гумрукӣ дар рушди фаъолияти иқтисодиёти байналмилалӣ баррасӣ шуда, методологияи идоракунии самарабахши мақомоти гумрук дар асоси истифодаи амсилаи самараноки идоракунӣ ва низомҳои гумрукӣ пешниҳод гардидааст. Таҳлил ва баҳодиҳии хизматрасониҳо ва истифодаи низомҳои гумрукӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон бо назардошти динамикаи ҳаҷми амалиётҳои воридотию содиротӣ аз рӯи низомҳои гумрукӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон гузаронида шуда, намуди амсилаҳои вобастагии истифодаи намудҳои низомҳои гумрукӣ дар мақомоти гумруки Ҷумҳурии Тоҷикистон дар солҳои 2015-2022 ва мудириятҳои минтақавии шаҳри Душанбе, шаҳри Турсунзода, Вилояти мухтори Бадахшони Кӯҳӣ, вилояти Суғд ва вилояти Хатлон тартиб дода шуда, камбудиҳои ҷойдошта муайян карда шудаанд;

- дар асоси таҳқиқ омилҳое, ки ба рушди хизматрасониҳо ва истифодаи низомҳои гумрукӣ таъсир мерасонанд муайян карда шудаанд. Бо истифодаи ин натиҷаҳо амсиласозии иқтисодию риёзии истифодаи низомҳои гумрукӣ дар мақомоти гумрук гузаронида шудааст. Натиҷаи амсиласозии иқтисодию риёзии истифодаи низомҳои гумрукӣ дар мақомоти гумрук имконият медиҳад, ки сатҳи банақшагирӣ ва идораи фаъолияти гумрукӣ дар сатҳи зарурӣ ба роҳ монда шуда, пурзӯр намудани назорати гумрукӣ, ҳимояи манфиатҳои иқтисодии Тоҷикистон ва бехатарии иқтисодии он таъмин карда шуда, рушди

муносибатҳои байналилалиро дар соҳаи гумрукӣ дар сатҳи ҷавобгӯи мавҷуда қарор дода шавад;

- дар рисола ташаккулёбии стратегияи рушди инноватсионии мақомоти гумрукӣ дар шароити муосир бо назардошти муайян намудани ҳадафҳои асосӣ ва афзалиятҳои хизматрасониҳо ва истифодаи низомҳои гумрукӣ; самтҳои асосии такмили фаъолияти гумрукӣ; такмил додани қонунгузории гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон ва амалисозии иҷрои вазифаҳои фискалии мақомоти гумрукӣ; такмил додани фаъолияти мақомоти гумрук дар самти таъмини риояи мамнуият ва маҳдудиятҳо; рушди фаъолияти ҳифзи ҳуқуқии мақомоти гумрук; рушди технологияҳои иттилоотӣ- коммуникатсионии мақомоти гумрук; такмили кор бо кадрҳо; рушди намудҳои муосири экспертиза ва таҳқиқот ҳангоми гузаронидани назорати гумрукӣ; такмил додани инфрасохтори гумрукӣ ва ғайраҳо ба сомон расонида шудааст. Инчунин дар асоси таҳқиқи фаъолияти гумрукӣ баҳодиҳии сатҳи хизматрасониҳо ва истифодаи низомҳои гумрукӣ асоснок карда шуда, барои такмили он чораҳои мушаххас бо назардошти истифодаи оқилонаи ин низомҳо пешниҳод гардидааст. Баҳодиҳии самаранокии сифати хизматрасониҳои гумрукӣ дар асоси истифодаи усули PESTLE-таҳлил ба анҷом дода шудааст;

-асосноккунии дурнамои рушди афзалиятноки хизматрасониҳо ва истифодаи низомҳои гумрукӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон то соли 2030 дар асоси гузаронидани ҳисобҳои экспериментали ва амсиласозии иқтисодию риёзӣ пешниҳод гардидааст. Самтҳои асосии афзалиятноки рушди инноватсионии хизматрасониҳо ва истифодаи низомҳои гумрукӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон қисматҳои зеринро дар бар мегиранд: таъмини рушди инноватсионии пояи моддию техникии мақомоти гумрукӣ ва баланд бардоштани самаранокии назорати гумрукии мол ва воситаҳои нақлиёт; таҳким ва рушди инфраструктураи гумрукӣ бо мақсади истифодаи низомҳои гумрукӣ; дуруст ба роҳ мондани алоқаи мутақобилаи байни мақомоти гумрук, ташкилотҳои нақлиётӣ, терминалҳо; истифодаи самараноки намудҳои махсуси мақомоти гумрукӣ; ташаккул ва рушди хизматрасонии гумрукию терминалӣ; рушд ва мукаммалгардонии сиёсати гумрукӣ; созмон додан ва ҷорӣ намудани гумруки рақамӣ ва ғайра.

Рисола дорои аҳамияти назариявӣ ва амалӣ буда натиҷаҳои асосӣ, хулосаҳо ва тавсияҳое, ки дар он дарҷ гардидаанд, аз ҷониби Хадамоти гумруки назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон дар таҳияи Барномаи рушди танзими хизматрасониҳои гумрукӣ ва хизматрасонӣ барои давраи баррасишавандаи оянда то соли 2030 пешбинӣ карда шудааст истифода гардидааст.

Инчунин натиҷаҳои назариявию амалии рисолаи муаллифро ҳангоми хондани фанҳои «Иқтисодиёти фаъолияти гумрукӣ», «Ташкили назорати гумрукии молу воситаҳои нақлиёт», «Танзими тарифи гумрукии фаъолияти иқтисодиёти байналмилалӣ», «Пардохтҳои гумруки дар низомҳои гуногуни гумрукӣ» барои донишҷӯёни макотиби олии Ҷумҳурии Тоҷикистон ва такмили ихтисоси кормандони мақомоти гумрукӣ истифода шудааст.

Натиҷаҳои дар таҳқиқот бадастовардашуда ба бандҳои ҷудогонаи шиносномаи ихтисоси 08.00.05 – Илмҳои иқтисодӣ (08.00.05.03 – Хизматрасонии нақлиётӣ ва гумрукӣ) мутобиқат мекунад.

Унвонҷӯ Ғаюрова Р.С.-ро ҳамчун корманди илмӣ баҳо дода, мо қайд намуданием,ки ӯ дорои дониши баланд буда, шахси масъул мебошад, дар сатҳи зарурӣ таҳқиқоти илмӣ мегузаронад ва роҳҳои расидан ба мақсадро ҷӯстуҷу дорад.

Диссертатсияи Ғаюрова Р.С. кори илмии ба анҷом расонидашуда ба ҳисоб рафта ба ҳалли масоили мубрами иқтисодиёти муосири Тоҷикистон бахшида шудааст. Муаллиф ба мақсади гузоштташуда ва ҳалли вазифаҳо расидааст, хулосаҳо ва натиҷаҳо асоснокшуда мебошанд. Ҳамаи инро ба назар гирифта, бояд қайд намоем, ки диссертатсия ба талаботҳои КОА назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, ки ба рисолаҳои номзадӣ барои дарёфти дараҷаи номзади илмҳои иқтисодӣ аз рӯйи ихтисоси 08.00.05 – Илмҳои иқтисодӣ (08.00.05.03 – Хизматрасонии нақлиётӣ ва гумрукӣ) пешниҳод шудааст ҷавобгӯ аст ва муаллифи он сазовори ин унвон аз рӯйи ихтисоси зикршуда мебошад.

Роҳбари илмӣ,
номзади илмҳои иқтисодӣ, и.в. дотсенти
кафедраи фаъолияти гумруки ДДТТ Раҷабова Н.Р.

Суроғаи донишгоҳ: 734061, ш. Душанбе, кӯчаи Деҳотӣ, ½, Телефон: +992(37)234-83-46, +992(37)234-85-46,(+992)938036546 (м.).

Имзои н.и.и., и.в.дотсент Раҷабова Н.Р.-ро тасдиқ менамоям:

Сардори шуъбаи кадрҳо
ва корҳои махсуси ДДТТ Пирзода С.С.

24.08.2023